

कृषक समूह गठन तथा परिचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६

परम्परागत कृषि प्रणालीलाई विकसित गरी वैज्ञानिक प्रविधिको अवलम्बन गर्दै कृषि पेशालाई विविधिकरण, व्यावसायीकरण मार्फत औद्योगिकरणको निमित्त कृषकहरूलाई नयाँ प्रविधि तर्फ आकर्षित गर्न, उत्प्रेरित गर्न, सो को अभ्यास गराउदै यस्ता प्रविधिको अवलम्बन गर्ने गराउने उद्देश्य अनुरूप कृषि प्रविधिलाई सरल र सहजरूपमा कृषकमाझ पुऱ्याउन कृषकहरूको वैयक्तिक तथा संस्थागत विकासका लागि कृषक समूह गठन गर्न आवश्यक भएकोले स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को परिच्छेद ३, दफा ११ को उपदफा (२) (१) (ण) (१), (द) (१), (द) (५) बमोजिम तीनपाटन गाउँपालिकाले कृषक समूह गठन, परिचालन र नियमन गर्न “कृषक समूह गठन तथा परिचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६” तैयार गरी लागु गरेको छ ।

परिच्छेद १ प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : १. यो कार्यविधिको नाम “कृषक समूह गठन तथा परिचालन सम्बन्धी निर्देशिका, २०७६” हुनेछ ।
 २. यो कार्यविधि स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भए पछि तुरुन्त लागु हुनेछ ।
२. परिभाषा : विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा :
 १. “समूह” भन्नाले व्यावसायिक कृषि प्रणाली अवलम्बन गर्ने उद्देश्यका लागि गठन भएका ५ वा सो भन्दा बढी २५ जना सम्मको कृषकहरूको समूहलाई बुझाउनेछ ।
 २. “कृषि” भन्नाले अनुसुचि १ बमोजिमको कार्यलाई जनाउनेछ ।
 ३. “कृषि व्यवसाय” भन्नाले देहायको व्यवसाय सम्भन्नु पर्छ :-
 - (१) व्यावसायिक उद्देश्यले गरिने कृषि बाली वा वस्तुको उत्पादन,
 - (२) कृषिजन्य वस्तुको प्रशोधन,
 - (३) कृषि उपजको व्यापार,
 - (४) कृषि उत्पादनका लागि प्रयोग हुने रासायनिक वा प्राङ्गारिक मलको उत्पादन, भण्डारण तथा वितरण,
 - (५) कृषि उत्पादनको लागि प्रयोग हुने विउ, वेर्ना, नश्ल र भुराको उत्पादन, परामर्श सेवा, भण्डारण तथा वितरण,
 - (६) कृषिमा प्रयोग हुने औषधि एवम् विषादीको उत्पादन, परामर्श, भण्डारण तथा बिक्री व्यवसाय ।
 ४. “गाउँपालिका” भन्नाले तीनपाटन गाउँपालिका, गाउँकार्यपालिकाको कार्यालयलाई जनाउनेछ
 ५. “शाखा” भन्नाले तीनपाटन गाउँपालिकागाउँकार्यपालिकाको कार्यालयको कृषि विकास शाखा र पशुपन्छी विकास शाखालाई जनाउनेछ ।
 ६. “अध्यक्ष” भन्नाले यसै निर्देशिका बमोजिम गठित कृषक समूहको अध्यक्षलाई जनाउनेछ ।
 ७. “उपाध्यक्ष” भन्नाले यसै निर्देशिका बमोजिम गठित कृषक समूहको उपाध्यक्षलाई जनाउनेछ ।

८. “सचिव” भन्नाले यसै निर्देशिका बमोजिम गठित कृषक समूहको सचिवलाई जनाउनेछ ।
९. “सदस्य” भन्नाले यसै निर्देशिका बमोजिम कृषक समूहको सदस्यलाई बुझाउनेछ ।
१०. “सेवा केन्द्र” भन्नाले तीनपाटन गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट सञ्चालन हुने कृषि तथा पशु सेवा प्रसार कार्यको लागि कृषकहरूले सम्पर्क गर्ने फिल्ड स्तरमा रहेको कृषि वा पशुपन्छी शाखाको इकाई कार्यालयलाई बुझाउनेछ ।
११. “कार्यालय प्रमुख” भन्नाले तीनपाटन गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बुझाउनेछ ।
१२. “शाखा प्रमुख” भन्नाले तीनपाटन गाउँपालिकागाउँकार्यपालिकाको कार्यालयको सम्बन्धित कृषि वा पशु सेवा शाखालाई बुझाउनेछ ।
१३. “बैठक” भन्नाले कृषक समूहको बस्ने बैठकलाई बुझाउनेछ ।

परिच्छेद २

कृषक समूह गठनको उद्देश्य :

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ ले तोके बमोजिमका विभिन्न कृषि सम्बन्धी कार्यहरूको सम्पादनका लागि कृषकहरूका माझ गरिने उन्नत कृषि प्रविधि प्रचार प्रसार कार्यलाई सहज तुल्याउन, कृषकहरूको कृषि सम्बन्धी निर्णय क्षमता र नेतृत्व विकास गर्न, कृषक बचत मार्फत सामुदायिक बचत र सामुदायिक पूँजीको विकास लगायतका कार्यहरू मार्फत कृषिको व्यवसायीकरणका निमित्त सञ्चालन गरिने कृषि विकास कार्यक्रमहरूमा सेवा प्रवाहका लागि कृषक समूह सजिलो र दिगो माध्यम भएकोले स्थानीय स्तरमा कृषक समूह गठन गर्नु आवश्यक रहेकोछ । यस निर्देशिका बमोजिम गठन हुने समूहको उद्देश्य तथा कार्यहरू निम्न अनुसार छन :

१. समूह सदस्यहरूको बसोबास रहेको भौगोलिक गाउँ टोल क्षेत्रको जलवायु सुहाउदो पशुपालन तथा कृषि वालीनालीहरूमा व्यवसायीकरण र विविधिकरणका नयाँ प्रविधि अपनाउदै उत्पादन र उत्पादकत्वमा बृद्धि गर्ने ।
२. समूहमा उन्नत व्रीड विजन तथा रासायनिक मल लगायत कृषि तथा पशुपन्छी उत्पादन सामग्रीहरूको व्यवस्थापन गर्ने ।
३. खेतीयोग्य जमिनमा सिंचाइको व्यवस्थापन गर्ने ।
४. प्राङ्गरिक उत्पादनमा जोड दिने ।
५. कृषि सामग्री तथा कृषि उपजहरूको बजारीकरणका कार्यहरू गर्ने ।
६. कृषि उत्पादन प्रवर्द्धन, प्रशोधन र बजारीकरण एवं पशु प्रजननका कार्यहरू, पशु आहारा, पशु स्वास्थ्य र पशु तथा पशुपन्छी बजारीकरणका पशु सेवा प्रविधिको प्रचार प्रसारका कार्यहरू गर्ने ।
७. गोठ तथा भकारो सुधार गर्ने ।
८. मौरी पालन तथा च्याउ खेती गर्ने ।
९. बेमौसमी तथा मौसमी तरकारीहरूको उत्पादन र बजारीकरण गर्ने ।

१०. नयाँ प्रविधिहरूको परीक्षण गर्ने ।

११. सरकारी तथा गैरसरकारी एवं समुदायमा आधारित निकायहरूसँगको साभेदारी र सहकार्यमा कृषि विकास सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

१२. जैविक विविधताको संरक्षण, सम्बर्द्धन र विकास गर्ने ।

१३. कृषि वन वातावरण संरक्षण सम्बर्द्धन र विकासका सबै कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्ने ।

१४. मासिक बचत र परिचालन गर्ने ।

१५. समूहले तोके बमोजिमका कृषि विकास सम्बन्धी अन्य विविध कार्यहरू गर्ने ।

परिच्छेद ३

कृषक समूह गठन तथा समूह दर्ता

१. समूहमा कृषक संख्या : खेती योग्य जग्गाको एउटै ब्लक बनाउन सकिने गरी जग्गाको भोगचलनकर्ताहरू वा एकै उद्देश्यका लागि कृषि वा पशु पालन गरी आएका वा गर्ने १५ देखि २५ सम्मका कृषकहरू स्वःस्फूर्त रूपमा आफैं वा कार्यालयको प्राविधिक कर्मचारीको सहयोगमा एक घरधुरी एक मात्र सदस्य रहने गरी कृषक समूह गठन गर्न सक्ने छन । तर कुनै विशेष प्रयोजनका लागि १५ जवान सदस्य पुऱ्याउन नसकिने अवस्थामा कम्तीमा ५ जवान कृषक मात्र भए पनि समूह गठन गर्न सकिनेछ ।

२. कार्यालयबाट सहजिकरण : उन्नत कृषि प्रणाली अपनाउनका लागि समूह गठन गरी कृषि प्रसार कार्यक्रममा सहभागी हुन कृषकहरूबाट अनुरोध भएमा सम्बन्धित प्राविधिकले कृषक समूह गठन तथा परिचालन कार्यमा सहजिकरण गर्नेछन ।

३. स्टेशनरी सहयोग : समूह गठन गर्नका लागि कार्यालयले समूह बैठकका लागि रजिष्टर, कलम, फायलहरू लगायत केही स्टेशनरी खर्चका लागि गाउँपालिकाको बजेट उपलब्ध भएसम्म सहयोग गर्न सक्नेछ ।

४. समूह दर्ताको लागि निवेदन दिनु पर्ने : समूहबाट तयार गरिएको विधानको सबै पानामा समूहका सबै सदस्यहरूबाट प्रमाणित गरी सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस सहित अनुसूचि २ बमोजिमको निवेदन दिनु पर्नेछ । यस अघि जिल्ला कृषि विकास कार्यालय वा अन्य कुनै संघसस्थाहरूमा दर्ता भएको समूहको हकमा पुराना प्रमाणपत्रहरू तथा प्रगति देखिने अन्य कागजातहरू समेत संलग्न राख्नु पर्नेछ ।

५. समूहको आफ्नो विधान र छाप हुनु पर्ने : समूहको विधानको साथमा समूह बैठकको निर्णय, समूह दर्ताको लागि कार्यालयलाई लेखिएको पत्र र अनुसूचि ३ बमोजिमको सदस्य कृषकहरूको विवरण संलग्न राख्नु पर्नेछ । समूहले आफ्नो विधान तयार गर्नका लागि मस्यौदा विधान कार्यालयबाट प्राप्त गर्न सक्ने छन । उक्त मस्यौदालाई आफ्नो भौगोलिकता र उद्देश्य अनुकूल परिमार्जन गर्न सकिने छ । समूहको आफ्नै छाप हुनु पर्ने छ ।

६. सर्व सहमति र सहमति समूह निर्णयको आधार : समूह गठन गर्दा समूहमा रहने विभिन्न पदाधिकारीहरू सर्व सम्मतबाट चयन हुने छन । कुनै किसिमले सर्वसम्मत हुन नसकेमा प्रचलित व्यवस्था बमोजिम निर्वाचनद्वारा सदस्यहरूबाट पदाधिकारीहरू चयन गरिने छन । यसरी गरिने निर्वाचनमा समूहको अनुरोधमा गाउँपालिकाबाट सहजिकरण हुन सक्नेछ ।

७. समूह दर्तामा दस्तुर नलाग्ने : उपरोक्त बमोजिम दर्ता हुन आएको निवेदन उपर कार्यालयले प्राप्त निवेदन उपर आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरी समूह दर्ता गर्नु पर्छ भन्ने लागेमा समूह दर्ता गरी समूह दर्ता प्रमाणपत्र प्रदान गरिनेछ । समूह दर्ता गरी कृषक समूह दर्ता प्रमाण पत्र उपलब्ध गराउने छ । यसरी वडा कार्यालयबाट समूह दर्ताको सिफारिस गर्दा वा कार्यालयमा समूह दर्ता गर्दा कुनै दस्तुर लाग्ने छैन ।

८. समूह दर्ता प्रमाण पत्र : कार्यालयको निर्णय अनुसार दर्ता गरिने समूहलाई समूह दर्ता प्रमाण पत्र दिईने छ । समूह दर्ता प्रमाण पत्र प्राप्त गरे पछि कार्यालयमा सो को अभिलेखीकरण भएको मानिने छ । समूह दर्ता भए पछि यस्ता समूहहरू गाउँपालिकाबाट सञ्चालन गरिने कृषि तथा पशुपन्छी विकास कार्यक्रममा सहकार्य गर्नेछन् ।

९. निःशुल्क नवीकरण : समूह गठन र दर्ता उपरान्त प्रत्येक आर्थिक वर्षको आश्विन मसान्त भित्रमा समूह नवीकरण गर्नु पर्ने छ । अन्यथा तोकिए बमोजिम जरिवाना लाग्नेछ ।

परिच्छेद ४

कृषक समूह परिचालन

१. मासिक बैठक बस्नु पर्ने : समूह गठन पश्चात कृषकहरू आफ्ना कृषि कार्यहरूका बारेमा छलफल गर्न नियमित रूपमा महिनामा एक पटक समूह बैठक अनिवार्य रूपमा बस्नु पर्नेछ । समूहको आवश्यकता अनुसार जुनसुकै बेला पनि समूहको बैठक बस्न सक्नेछ ।

२. समूह बचत र परिचालन : बैठकको निर्णय अनुसार मासिक बैठकमा सदस्यहरूले मासिक बचत समेत जम्मा गर्ने छन । समूह बचत कोषबाट कृषि प्रयोजनका लागि तोकिए बमोजिमको ब्याजदरमा सदस्यहरूले ऋण लिन पाउने छन ।

३. समूहको बैंक खाता सञ्चालन : नजिकको बैंकमा समूहको खाता खोल्ने छ, जसमा कोषाध्यक्षको अनिवार्य सहित समूहको निर्णय अनुसार कम्तीमा अन्य १ जना सदस्य समेतको संयुक्त दस्तखतमा खाता सञ्चालन हुनेछ ।

४. बाली पात्रो/कार्ययोजना तयार गर्ने : समूहमा सदस्यहरूले प्राविधिकको सहयोगमा बाली पात्रो एवं पशुपालनका लागि आवधिक (मासिक/चौमासिक/वार्षिक) कार्ययोजना तयार गर्ने छन । तयार भएको कार्य योजना अनुसार समूह सदस्यहरूले बाली तथा पशुपन्छी उत्पादन र बजारीकरणका कार्य योजनाहरू अवलम्बन गर्ने छन ।

५. समूहको निर्णय समूह पद्धतिमा गरिनु पर्ने : समूहमा आइपर्ने प्राविधिक समस्याहरू सम्बन्धित प्राविधिकको सहयोगमा निवारण गर्ने छन । समूहमा आइपर्ने अन्य समस्याहरू समूहको निर्णय अनुसार समाधान गरिनु पर्ने छ । सो हुन नसकेमा प्रचलित व्यवस्था अनुसार हुनेछ । समूहको अनुरोधमा कार्यालयबाट सो को सहजिकरण गर्न सकिनेछ ।

६. समूहको रेकर्ड : समूहको एक फायल कृषि सेवा केन्द्रमा रहने छ, जसमा समूहको निर्णय, विभिन्न कार्यक्रमहरूमा सहभागी भएको रेकर्डहरू, समूहको बैंक खाताको स्टेटमेन्ट आदि रहने छन । समूहले पनि आफ्ना कृषकलापहरूको रेकर्ड अद्यावधिक गरी राख्नु पर्नेछ ।

७. खेती खर्चको विवरण राख्नु पर्ने : समूहका प्रत्येक सदस्यहरूले आफूले लगाएको बाली तथा पशुपालन कार्यको उत्पादन, भन्डारण, ढुवानी, बजारीकरण लगायत सबै कार्यहरूको लागत खर्च र विक्रीबाट भएको आम्दानीको अभिलेख राख्नु पर्नेछ र अध्ययन लगायतका प्रयोजनका लागि गाउँपालिकाबाट माग भएको अवस्थामा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

८. प्रगति प्रतिवेदन र समीक्षा : समूहले प्रत्येक मासिक बैठकमा गरिएका निर्णयहरूको कार्यान्वयन अवस्था, प्राप्त भएको उपलब्धि र प्रगतिहरू, परिआएका समस्याहरू, समस्या समाधानका लागि गरिएका प्रयासहरू र सो को प्रतिफल, बालीनालीको अवस्था, बालीनालीहरू लगाउदा भएको खर्च र बाली कटानी उपरान्त विक्री गरी भएको आम्दानी आदि कार्यहरूको चौमासिक समीक्षा गर्नु पर्ने छ ।

९. समूहमा मेलमिलाप हुनु पर्ने : समूहका सदस्यहरूले आपसमा मेलमिलापको भावना कायम राख्नु पर्ने छ । यस समूहका बैठकहरूमा समूहका सदस्यहरूको निजी बैयक्तिक विषयहरू उपर छलफल गर्दा उपयुक्त हुन्छ भन्ने समूहलाई लागेमा यस्ता विषयहरू उपर समेत छलफल गरी सामाजिक सदभाव, सहकार्य, साभेदारिता बृद्धिमा योगदान गर्न सक्ने छन ।

१०. व्यवसाय दर्ता गर्नु पर्ने : कृषि कार्यलाई व्यवसायमूलक रूपान्तरणका लागि समूह गठन गरिने भएकोले समूहका सदस्यहरू मिलेर समूहगत रूपमा सञ्चालन गर्ने कृषि व्यवसाय गाउँपालिकामा दर्ता गर्नु पर्नेछ । कृषि व्यवसायको मापदण्ड तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

११. कृषि उत्पादन सामग्री तथा कृषि उपज सामग्रीहरूको बजार व्यवस्थापन : समूहले कृषि उत्पादन सामग्रीहरूको व्यवस्थापनको लागि प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति लिई विउ विजन, रासायनिक तथा प्राङ्गरिक मल, सिँचाइका सामग्रीहरू, कृषि मेसीनरी लगायत कृषि उपज सामग्रीहरूको व्यवस्थापन र ब्यापारिक कारोबार गर्न सक्ने छानात्यसैगरी आफ्नो समुह भित्र वा बाहिरका कृषकहरूले उत्पादन गरेका कृषि उपज सामग्रीहरूको प्रशोधन र बजारीकरणका कार्यहरू समेत गर्न सक्ने छन् ।

१२. गाउँपालिकाको कार्यक्रममा सरीक हुनु पर्ने : कृषक समूहले गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने कुनै पनि किसिमका कृषि वा गैर कृषि कार्यक्रमहरूलाई सफल पार्न यथाशक्य सहयोग गर्नु पर्नेछ ।

१३. अन्तर समूह समन्वय समिति : विभिन्न समूहबाट प्रतिनिधित्व गरी अन्तर समूह समन्वय समितिको गठन गर्न सकिनेछ । समूह पद्धतिलाई विकसित गर्दै संस्थागत अभ्यास सुदृढ गर्नका लागि सबै समूहहरूबाट १/१ प्रतिनिधिहरू रहने गरी वडागत रूपमा अन्तर समूह समन्वय समितिको गठन हुनेछ । यसको कार्यविधि तोके बमोजिम हुनेछ ।

१४. गाउँस्तरीय कृषक मूल समिति : गाउँपालिकामा रहेका सबै कृषकहरूको संजालका रूपमा गाउँपालिकाभित्रका सबै कृषक समूहहरूका प्रतिनिधिमूलक संस्थाका रूपमा एक गाउँपालिका स्तरीय कृषक मूल समितिको गठन गर्न सकिनेछ । यसको सञ्चालन कार्यविधि तोके बमोजिम हुनेछ ।

१५. कृषि सहकारीमा परिणत हुने : कृषक समूह गठन पश्चात समूहगत अभ्यासहरूको अनुभवको आधारमा सहकारीतामा परिणत हुन चाहेमा प्रचलित कानून अनुसार कृषि सहकारीमा परिणत हुन सक्नेछ । यस्तो अवस्थामा साविक कृषक समूहले गरेका सबै कार्यहरू सोही सहकारी संस्थाबाट गरे सरह मान्य हुनेछ ।

१६. अन्यलाई पनि ज्ञान बुझाउनु पर्ने : समूह गठन र कृषि प्रविधि अभ्यासको क्रममा पाएको र आफूमा भएको ज्ञान सो सम्बन्धी अभिरुची राख्ने अन्यलाई पनि बुझाउनु पर्ने छ । समूहले कृषि प्राविधिक र अन्य कृषकहरूको बीचमा सहजिकरणको कार्य पनि गर्न सक्ने छन् ।

१७. समूहमा अन्य सामाजिक विषयहरूको सन्दर्भ : सामाजिक न्यायको सिद्धान्तमा आधारित भई समूह सदस्यहरू नेतृत्व विकास, उन्नत खेती प्रणालीको अवलम्बन, सामुदायिक स्वास्थ्य, शिक्षा, पर्यटन तथा रोजगारी प्रवर्द्धनका अन्य कार्यहरूमा पनि अभिरुची लिनेछन् र समूह निर्णय अनुसार यस्तो कार्यमा अरुलाई सहयोग समेत गर्नेछन् ।

१८. समूह बाहेक पनि कृषि विकास कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्न सकिने : गाउँपालिकाबाट सञ्चालन हुने कृषि विकास कार्यक्रमहरूको प्रकृति अनुसार कृषक समूह, कृषि सहकारी संस्थाहरू, कृषिमा आधारित गैरसहकारी संस्थाहरू, गाउँ तथा टोल समितिहरू, निजी व्यवसायीहरू, कम्पनी लगायत अन्य कुनै पनि सरोकारवाला संस्था तथा निकायहरूसँग सहकार्यमा सञ्चालन गर्न सकिने छ ।

१९. गाउँक्षेत्र भित्र क्रियाशील सहकारी संस्थाहरूले कृषि तथा पशु विकाससँग सम्बन्धी समूह गठन गरी कार्य गरेको अवस्थामा त्यस्ता समूहलाई यस निर्देशिका प्रयोजनका लागि यसै निर्देशिका बमोजिम गठित समूह मानिनेछ ।

परिच्छेद ५

कृषक समूहको नियमन र पारदर्शिता

१. वार्षिक लेखा परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई : समूहले वार्षिक रूपमा नियमानुसार लेखा परीक्षण गराउनु पर्नेछ । लेखा परीक्षण प्रतिवेदनको एक प्रति सेवाकेन्द्रमा समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ । त्यस्तै वर्षको एक पटक सार्वजनिक सुनुवाई पनि सञ्चालन गर्नु पर्नेछ ।

२. वार्षिक साधारण सभा : समूह गठन भई दर्ता भएको एक वर्ष भित्र र प्रत्येक वर्ष वर्षमा समूहले साधारण सभाको आयोजना गर्नु पर्ने छ । साधारण सभामा वार्षिक कार्यक्रमहरूको प्रगति समीक्षा, वार्षिक आयव्ययको विवरण, आउदो वर्षको कार्यक्रमहरूको तर्जुमा लगायत नियमानुसार सम्पादन गर्नु पर्ने कार्यहरू समेत पारित गर्नु पर्ने छ । यसको एक प्रति प्रतिवेदन गाउँपालिकाको कार्यालयमा उपलब्ध गराउनु पर्नेछ ।

३. अधिवेशन र विशेष अधिवेशन : समूहको सर्वोच्च अङ्ग समूहको अधिवेशन हुनेछ । अधिवेशन गर्ने अवधि समूहको विधान बमोजिम निर्धारण हुनेछ । विधानमा समूहले विशेष अधिवेशनको व्यवस्था समेत गर्न सक्नेछ ।

४. अन्य संघ संस्थाहरूसँगको समन्वय : समूहले अनुमति लिई कुनै अन्य संघ संस्थासँगको सहकार्यमा कृषि प्रविधि अनुसन्धान तथा विकास सम्बन्धी कार्यहरू सञ्चालन गर्न सक्नेछन ।

५. समूहको अनुगमन : यस गाउँपालिकाको अनुगमन व्यवस्था बमोजिम गाउँपालिकाबाट एवं गाउँपालिकासँगको समन्वयमा नेपाल सरकारका सबै निकायहरूले कृषक समूहका कृषकलाप एवं समूहका कागजातहरूको अध्ययन, अवलोकन र अनुगमन गरी पृष्ठपोषण गर्न सक्ने छन । प्राप्त पृष्ठपोषणहरू उपर समूह बैठकमा छलफल गरी निर्णय गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद ६ विविध

१. समूह निष्कृत्यको अवस्था : लगातार ३ महिनासम्म मासिक बैठक नबसेमा, समूहले कृषि प्रसार कार्यमा अभिरुचि नराखेमा, अन्य विभिन्न कारणहरूले समूह निष्कृत्य भएको गुनासो प्रमाणित भएमा समूह निष्कृत्य भएको मानिनेछ । यस्तो अवस्थामा कार्यालयबाट सञ्चालन हुने कृषि विकास कार्यक्रमहरूको लागि उक्त समूहसँग साभेदारी गर्न सकिने छैन ।

२. समूह विघटन हुन सक्ने : पटक पटक समूहको विधान विपरीत कार्य गरेको प्रमाणित भएमा, सरकारी जायजथा वा रकम हिनामिना वा दुरुपयोग गरेमा, समूह निष्कृत्य भएमा, समूहको निर्णय अनुसार समूह विघटन गरिएमा, प्रचलित नियम विपरीतका कार्यहरू गरेमा वडा कार्यालयको सिफारिसमा कार्यालयबाट छानविन गरी समूह विघटन गर्न उचित देखिएमा विघटन गरिनेछ । तर समूहमा सदस्यहरूबाट जम्मा भएको बचत रकम समूहको अभिलेखको आधारमा साँवा ब्याज वितरण गरिने छ ।

३. संशोधन : आवश्यकता र औचित्यताको आधारमा गाउँकार्यपालिकाको निर्णय अनुसार यो कार्यविधि संशोधन गर्न सकिने छ ।

४. खारेजी : यस कार्यविधिमा उल्लेखित कुराहरू प्रचलित कानून बमोजिम बाँभिएमा बाभिएको हदसम्म स्वतः खारेज हुने छन ।

अनुसुचि १

परिच्छेद १ वुदाँ न २को (२) सँग सम्बन्धित

- (१) खाद्यान्न बाली,
- (२) वागवानी जन्य : फलफूल, तरकारी, मसलाबाली, पूष्प
- (३) पशु, पन्छी
- (४) माछा, मासु, दुध, फुल, हाड, छाला, ऊन
- (५) च्याउ,
- (६) मौरी, रेशम
- (७) चिया, कफी, अलैची, सुपारी, घाँसेवाली
- (८) तेलहन, दलहन
- (९) कपास, जुट, उखुरबरखेती, टिमु
- (१०) कृषि पर्यटन
- (११) कृषिका सबै उपक्षेत्रसँग सम्बद्ध उत्पादन र सो शब्दले औद्योगिक प्रयोजनमा हुने कृषिवस्तुहरु
- (१२) कृषि तथा पशुजन्य उत्पादनको प्रशोधन उद्योग
- (१३) कृषि तथा पशुजन्य उत्पादन सामाग्री (दाना, मलखाद्य, विषादी, औषधी) आदिको प्रशोधन उद्योग
- (१४) खेती प्रणालीमा समाविष्ट कृषि तथा पशुजन्य वस्तुहरु ।

अनुसूचि : २

(कार्यविधिको परिच्छेद ३ (४) बमोजिम समूह गठनका लागि कार्यालयमा दिइने निवेदन)

मिति : २०७९...../...../.....

श्रीमान् प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतज्यू,

तीनपाटन गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय लाम्पन्टार ।

विषय : समूह दर्ता गरी पाउँ ।

समूह गठन गरी सामुहिक प्रक्रियाद्वारा कृषि विकास कार्यक्रममा सहभागी हुन संलग्न विवरण बमोजिम हामी संगठित भई समूह गठन गरेका छौं । समूह गठन र परिचालन बारेमा तीनपाटन गाउँपालिकाको नियमावली/मार्गदर्शन/कार्यविधि र प्रचलित कानून अनुसार कार्य गर्ने छौं । समूह दर्ता गरी पाउँ ।

संलग्न कागजातहरु:

१. समूहको पहिलो बैठकको निर्णय प्रतिलिपि पाना-
२. समूहको विधान पाना-
३. अनुसूचि ३ अनुसारको समूह सदस्यहरुको विवरण पाना-
४. अन्य केही भए सो को विवरण:
५. सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस:

समूहको निवेदन अनुसार निम्न समूहलाई तीनपाटन गाउँपालिकामा दर्ता गर्न सिफारिस गरिन्छ । सिफारिस गर्नेको नाम: पद: दस्तखत: मिति: वडा कार्यालयको छाप:

निवेदक :

समूहको नाम :

ठेगाना :

समूह अध्यक्षको नाम :

सम्पर्क फोन नं.:

समूहको छाप :

अनुसुचि ३
परिच्छेद ३ को वुदाँ नं. ५ वमोजिम
कृषक समूहका सदस्यहरुको बैयक्तिक विवरण
तीनपाटन गाउँपालिका गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,

कृषक समूहको नाम : समूह गठन मिति:
 कृषक समूह स्थित ठेगाना : तीनपाटन गाउँपालिका वडा नं. टोल
 समूहमा सदस्य संख्या जम्मा :
 महिला :
 पुरुष :
 गठित समूहको किसिम : बहुउद्देश्यीय/एकल उद्देश्यीय एकल उद्देश्यीय भए :
 मासिक बचतप्रति सदस्य प्रति महिना रु:
 समूह सदस्यहरुको विवरण:

क्र. सं.	सदस्य को नाम	समूहमा पद /जिम्मेवारी	सम्पर्क मोबाइल नं.	ठेगाना तीनपाटन गाउँपालिका		लिङ्ग (महिला /पुरुष)	उमेर वर्ष	खेती गरेको जग्गाको क्षेत्रफल विगाहा)				मौरीघार/ग्रिन हाउस आदि भएसो को संख्या	कैफियत	
				वडा नं.	टोल			सिंचित	सिंचाइको श्रोत	असिंचित	जम्मा जग्गा			

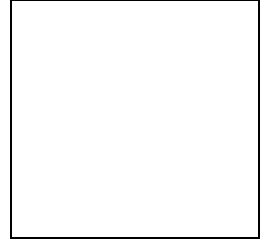
नोट : समूहका सबै सदस्यहरुबाट प्रमाणित गरी पेश गर्नु पर्ने ।

तीनपाटन गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

लाम्पन्टार, सिन्धुली,
प्रदेश नं. ३, नेपाल

कृषक समूह दर्ता प्रमाण पत्र

कृषि उत्पादन कार्यलाई टेवा पुऱ्याउने उद्देश्यले मिति.....मा गठन भएको
तीनपाटन गाउँपालिका वडा नं. स्थित श्री..... समूह यस
तीनपाटन गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको मिति..... को निर्णय अनुसार
समूह गठन अभिलेखमा दर्ता गरी यो प्रमाण पत्र दिईएको छ ।

.....

तयार गर्नेप्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

नवीकरण		नवीकरण शुल्क				फाँटवाला	प्रमाणित गर्ने
मिति	मान्य रहने अवधि	दस्तुर रु	जरिवाना रु	जम्मा रु	रसिद नं.		

नोट:

१. यो प्रमाणपत्र समूहको कार्यालयमा सबैले देखिने गरी राख्नु पर्नेछ ।
२. प्रत्येक आ.ब.को समाप्ति पछिको आश्विन महिना भित्र निशुल्क नवीकरण गरी सक्नु पर्ने छ।
३. तोकिएको समय भित्र नवीकरण नगराएमा रु.१००.०० जरिवाना लिइ नवीकरण गर्न सकिनेछ।
४. यो प्रमाण पत्र हराएमा समूहको निर्णय अनुसार माँग गरेमा रु. जरिवाना लिइ प्रतिलिपि उपलब्ध गराउन सकिनेछ ।
५. अन्य कुराको हकमा समूहको विधान र प्रचलित ऐन अनुसार हुनेछ ।